ECLI:LV:AT:2026:0512.A420100825.20.L

Lieta Nr. A420100825, SKA-485/2026

Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2026.gada 12.maijā

[1] Senātā saņemta pieteicēja /Persona A/ kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 9.decembra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicēja pieteikums par /Novada nosaukums/ novada bāriņtiesas locekļa 2024.gada 13.decembra vienpersoniskā lēmuma Nr. 1.4./2/2024 (turpmāk – vienpersoniskais lēmums) atzīšanu par prettiesisku daļā par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu un /Novada nosaukums/novada bāriņtiesas 2024.gada 27.decembra lēmuma Nr. 1.3./277/2024 (turpmāk – koleģiālais lēmums) atcelšanu.

Apgabaltiesa pievienojās pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atzina, ka vienpersoniskais lēmums tā pieņemšanas brīdī bija atbilstošs bērna vislabākajām interesēm, lai nekavējoties pārtrauktu bērna uzturēšanos neatbilstošos apstākļos, tādēļ nav pamata tā atzīšanai par prettiesisku. Savukārt koleģiālā lēmuma pieņemšanas brīdī nebija pamata bērna pārtrauktās aizgādības tiesības pieteicējam atjaunot, kā arī lietas izskatīšanas brīdī bērna interesēs nav aizgādības tiesību atjaunošana pieteicējam.

[2] Pieteicējs kasācijas sūdzībā norāda, ka, tā kā lieta esot saistīta ar būtiskiem un ilgstošiem pieteicēja un bērna cilvēktiesību ierobežojumiem, formāla atsauce uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu un it kā pirmās instances tiesas sprieduma pamatotību faktiski radot situāciju, ka process apelācijas instances tiesā esot kļuvis pilnīgi bezjēdzīgs un nevajadzīgs. Pieteicējs apelācijas sūdzībā norādījis papildu argumentus par to, kāpēc vienpersoniskais lēmums un koleģiālais lēmums ir nepamatoti, tāpēc apelācijas instances tiesai neesot bijis pamata atteikties no sprieduma motivēšanas. Apgabaltiesa neesot izpildījusi Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmajā daļā noteikto pienākumu izskatīt lietu pēc būtības.

Tas, ka apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu ir pievienojusies pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, nozīmē, ka apgabaltiesa ir nonākusi pie tādiem pašiem secinājumiem kā pirmās instances tiesa. Savukārt, ievērojot procesuālo ekonomiju, apgabaltiesai motīvu daļā nebija atkārtoti jānorāda tiesisko un faktisko apstākļu vērtējums (piemēram, *Senāta 2019.gada 10.maija sprieduma lietā Nr. SKA-52/2019, ECLI:LV:AT:2019:0510.A420148815.2.S, 5.punkts*). Turklāt izskatāmajā gadījumā apgabaltiesa ne tikai norādījusi, ka pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, bet arī atbildējusi uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem. Tāpēc senatoru kolēģijai nerodas šaubas, ka apgabaltiesa ir izskatījusi lietu pēc būtības un veikusi patstāvīgu lietas apstākļu un argumentu izvērtējumu. Pieteicējs nav arī konkrēti norādījis, uz kādiem apelācijas sūdzības argumentiem apgabaltiesa nav atbildējusi.

[3] Pieteicējs norāda, ka apgabaltiesa esot ignorējusi vienlīdzības principu un tiesiskās paļāvības principu, pieļaujot, ka /Novada nosaukums/ novada bāriņtiesa var nepamatot vienpersoniskā lēmuma pieņemšanas steidzamību. Pieteicējs, atsaucoties gan uz tiesību normām, gan uz judikatūru, esot norādījis, ka

vienpersoniskajā lēmumā nav atrodams steidzamības pamatojums, bet apgabaltiesa vispār neesot vērtējusi šo pieteicēja argumentu. Apgabaltiesa esot pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmo un otro daļu, iestādes vietā cenšoties pamatot vienpersonisko lēmumu, lai arī vienpersoniskajā lēmumā neesot atrodams tiesas aprakstītais pamatojums.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti. Apgabaltiesa, tostarp ņemot vērā pievienošanos pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, ir vērtējusi vienpersoniskā lēmuma pamatojumu. Tiesa konstatējusi, ka vienpersoniskais lēmums satur gan konkrētu pamatu, kāpēc bāriņtiesa lēmusi par aizgādības tiesību pārtraukšanu, gan arī pamatojumu, kāpēc bijis nepieciešams tūlītējs risinājums bērna šķiršanai no ģimenes un ievietošana krīzes centrā.

Ņemot vērā minēto, senatoru kolēģija nekonstatē, ka apgabaltiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmo un otro daļu.

[4] Pieteicējs norāda, ka apgabaltiesa esot atzinusi, ka Valsts policijas 2024.gada 11.decembra vēstule ir bijusi pamats, lai pieteicējam nekavējoši, proti, pēc divām dienām – 2024.gada 13.decembrī – pārtrauktu aizgādības tiesības un bez paskaidrojumiem (arī pašam bērnam) aizvestu bērnu tieši no skolas uz krīzes centru. Pati faktiskā situācija norādot uz to, ka bāriņtiesas „izdomātais" un vēlāk arī tiesu attaisnotais „steidzamības" pamatojums ir neatbilstošs faktiskajai situācijai. Apgabaltiesa neesot vērtējusi, kādā veidā, nepastāvot pat aizdomām par noziedzīgu nodarījumu, vispār varēja tikt ierosināts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 162.panta otrās daļas, turklāt vēlāk pat paziņojot, ka pieteicējs esot persona, pret kuru ir ierosināts šis kriminālprocess. Neviena no iestādēm – ne Valsts policija, ne bāriņtiesa, ne pirmās instances tiesa, ne apelācijas instances tiesa –vispār neesot ņēmušas vērā nevainīguma prezumpcijas principu. Pieteicēja tiesības tikušas ierobežotas pilnīgi nepamatoti un tas pēc būtības esot nopietns pieteicēja cilvēktiesību aizskārums.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti. Gan pirmās instances tiesa, gan apgabaltiesa, vērtējot vienpersoniskā lēmuma tiesiskumu, ir ņēmusi vērā, ka bāriņtiesa saņēma Valsts policijas 2024.gada 11.decembra vēstuli, kurā norādīts, ka 2024.gada 11.decembrī Valsts policija pieņēma lēmumu kriminālprocesā par bērna atzīšanu par īpaši aizsargājamu cietušo, kā arī informēja bāriņtiesu par to, ka pirmstiesas izmeklēšanas laikā ir iegūta informācija par to, ka bērns savā esošajā dzīvesvietā, iespējams, ir cietis un pastāv iespēja, ka joprojām cieš no seksuālās vardarbības un noziegumiem, kas vērsti pret viņa tikumību un dzimumneaizskaramību. Valsts policija lūdza bāriņtiesu lemt par bērna nošķiršanu no ģimenes un ievietošanu krīzes centrā, jo ir pamatotas aizdomas, ka esošajā dzīvesvietā dzīvojot kopā gan ar vecvecākiem, gan ar savu tēvu tiek apdraudēta bērna tikumība, kā arī uzsāktajā kriminālprocesā notiek aktīva izmeklēšana. Apgabaltiesa atzinusi, ka jau 2024.gada 11.decembrī, kad tika saņemta Valsts policijas informācija, bāriņtiesai bija pietiekams pamats pieņemt vienpersonisko lēmumu, lai gan bāriņtiesa īslaicīgi ir apsvērusi iespēju nepieņemt vienpersonisko lēmumu un bērnu krīzes centrā nogādāt pēc pieteicēja lūguma, ja pieteicējs tam piekritīs. Vienlaikus apgabaltiesa ir atzinusi, ka minētais konkrētajā gadījumā neietekmē vienpersoniskā lēmuma tiesiskumu.

Par krimināllietas ierosināšanu senatoru kolēģija paskaidro, ka administratīvās tiesas kompetencē nav vērtēt to, vai Valsts policija ir pamatoti ierosinājusi krimināllietu. Tas, ka tiesa ir ņēmusi vērā konkrēto informāciju par uzsākto kriminālprocesu un Valsts policijas norādi par bērna statusu kriminālprocesā un pirmstiesas izmeklēšanas laikā iegūto informāciju, nenozīmē pieteicēja nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu.

[5] Pieteicējs norāda, ka apgabaltiesa neesot ievērojusi Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtajā daļā noteikto objektīvās izmeklēšanas principu, kā arī 154.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktos pierādījumu novērtēšanas principus, jo neesot objektīvi novērtējusi visus lietā esošos pierādījumus un arī faktiskos apstākļus. Tiesai nevajadzēja paļauties tikai uz to, ka vienpersoniskais lēmums pamatots ar Valsts policijas 2024.gada 11.decembra vēstuli, kurā norādīts, ka ir ierosināts kriminālprocess pēc Krimināllikuma 162.panta otrās daļas. Tā kā šīs krimināllietas izskatīšana nebija pabeigta, tad tiesai vajadzēja pašai pārbaudīt un vērtēt pierādījumus, balstoties uz loģiskas likumiem un taisnības principiem. Tiesai vajadzēja ņemt vērā faktus, ka nekur netika norādītas pat aizdomas par pieteicēja iespējamām noziedzīgajām darbībām, kuras varētu kvalificēt pēc Krimināllikuma 162.panta. Turklāt apgabaltiesas sprieduma taisīšanas brīdī – 2025.gada 9.decembrī – Valsts policijas Kurzemes reģiona pārvalde ar 2025.gada 11.novembra lēmumu bija izbeigusi kriminālprocesu Nr. 19220375924 daļā pret pieteicēju. Neskatoties uz minēto faktisko apstākli, apgabaltiesas spriedumā atzīts, ka

joprojām pastāv tie iemesli, kāpēc koleģiālais lēmums tika pieņemts, proti, nav pabeigta pirmstiesas izmeklēšana.

Pieteicējs norāda, ka esot arī citi apstākļi, kas sprieduma taisīšanas brīdī jau neatbilda faktiskajiem apstākļiem. Piemēram, tiesa norādījusi, ka esot bijusi nepietiekama sadarbība ar sociālo dienestu, lai arī jau no lietas materiāliem esot redzams, ka pieteicējs sadarbojas ar sociālo dienestu un arī turpina šo sadarbību. Spriedumā norādīts, ka pieteicējs it kā neapmeklējot psihologu, lai gan pieteicējs ne tikai apmeklē psihologu, bet arī pats ir pieprasījis psihologa konsultācijas. Ievērojot, ka alkohola atkarība neesot ārstējama, tā noteikti nevarot būt pamats, lai personai neatjaunotu aizgādības tiesības. Tāpat esot prettiesiski uzlikt pieteicējam neizpildāmu pienākumu – apmeklēt vecāku atbalsta grupu par bērnu emocionālo audzināšanu nodarbības. Pieteicējs esot norādījis, ka šādas nodarbības vispār nepastāv un netiek piedāvātas, proti, bērnu emocionālās audzināšanas grupu nodarbības ir paredzētas vecākiem, kuri audzina bērnus līdz 7 gadu vecumam. Tiesa neesot noskaidrojusi faktus, kas bija spēkā tieši uz sprieduma taisīšanas brīdi.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti. Apgabaltiesa ir ņēmusi vērā tos faktiskos apstākļus, kas bija zināmi brīdī, kad tika pabeigta lietas izskatīšana pēc būtības. Ja faktiskie apstākļi ir mainījušies pieteicējam par labu, viņam ir tiesības vērsties bāriņtiesā un lūgt atjaunot aizgādnības tiesības. Kā jau tika minēts iepriekšējā punktā, administratīvās tiesas kompetencē nav vērtēt kriminālprocesa ierosināšanas pamatotību. Savukārt pārējos pieteicēja norādītos apstākļus par sadarbību ar sociālo dienestu, alkohola atkarību, psihologa konsultāciju apmeklēšanu un vecāku atbalsta grupas par bērnu emocionālo audzināšanu apmeklēšanu tiesa ir vērtējusi. Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie kasācijas sūdzības argumenti ir vērsti uz faktisko apstākļu pārvērtēšanu, kas nav kasācijas instances tiesas kompetencē. Tas vien, ka pieteicējs nepiekrīt pierādījumu vērtējumam, nav pamats atzīt, ka tiesa ir pieļāvusi kļūdas pierādījumu vērtējumā.

[6] Pieteicējs norāda, ka viņš apelācijas sūdzībā norādījis uz faktu, ka gan iestāde, gan pirmās instances tiesa esot ļoti daudz balstījusies tieši uz /Persona B/ izteikumiem un ka būtu lietderīgi tomēr lietā uzklausīt šīs personas teikto. Pieteicējs uzskata, ka, ievērojot objektīvās izmeklēšanas principu, vismaz apelācijas instances tiesai vajadzējis izvērtēt jautājumu par to, vai pirmās instances tiesā bija nepieciešams uzklausīt arī /Persona B/.

Senatoru kolēģija atzīst, ka minētie argumenti nav pamatoti. Apgabaltiesa ir vērtējusi pieteicēja argumentus par /Persona B/ sniegto informāciju bāriņtiesai un Valsts policijai, kā arī par pieteicēja un /Persona B/ civiltiesisko strīdu. Apgabaltiesa norādīja, ka pirmās instances tiesa nav saskatījusi nepieciešamību nopratināt /Persona B/ un uzskatījusi, ka lietu ir iespējams objektīvi izskatīt bez viņas liecības. Apgabaltiesa arī nekonstatēja, ka pieteicējs būtu izteicis lūgumu izsaukt /Persona B/ liecinieces statusā uz apgabaltiesu un viņu nopratināt. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 162.panta otro daļu administratīvā procesa dalībnieks, lūdzot nopratināt liecinieku, norāda, kādus lietā nozīmīgus apstākļus liecinieks var apstiprināt. Pieteicējs, kā jau minēts, nebija izteicis apgabaltiesai lūgumu nopratināt kā liecinieci /Persona B/, kā arī nav norādījis, kādus tieši lietā nozīmīgus apstākļus viņa varētu apstiprināt.

[7] Pieteicējs norāda, ka bērna aizgādības tiesību pārtraukšana pieteicējam bija jāpamato ar bērna tiesību un interešu aizsardzību, lai novērstu bērnam esošos draudus, ko nekā citādi nevar novērst, kā vien atstājot bērnu vispār bez vecāku aizgādības. Spriedumā neesot sniegts neviens arguments par to, kādā veidā tieši bērna tiesības un intereses tiek aizsargātas ar to, ka bērnam tiek atņemta iespēja būt vienīgā vecāka aizgādībā, liegts atgriezties pie saviem vecvecākiem ierastajā dzīves vidē. Bērns esot palicis pilnīgi bez aizsardzības, kas esot uzskatāms par rupju bērna tiesību pārkāpumu.

Minētais arguments nav pamatots. Apgabaltiesa ir vērtējusi pieteicēja aizgādības tiesību pārtraukšanu un to atjaunošanas iespējamību, tieši ņemot vērā bērna interesēm atbilstošāko risinājumu.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu un 338.^{1}panta otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar /Persona A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2025.gada 9.decembra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore L. Slica Senatore L. Konošonoka Senatore I. Meldere